

CIVIL SZERVEZETEK ÁLLÁSFOGLALÁSA AZ ÚJ POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV PARTNER GYERMEKÉNEK ÖRÖKBEFOGADÁSÁT ÉRINTŐ SZABÁLYAI KAPCSÁN

2009. április 6.

Alulírott civil szervezetek örömmel fogadtuk, hogy az új Polgári Törvénykönyv parlamenti vitája során három képviselő olyan módosító javaslatot terjesztett be, amely lehetővé tette volna az élettársak számára, hogy örökbefogadják élettársuk vérszerinti gyermekét. Sajnálatos módon a mintegy 350 módosító javaslatról szóló szavazás során olyan szövegjavaslat került elfogadásra, amely következetlen módon rendezi a kérdést. Felszólítjuk ezért a Kormányt és a parlamenti pártokat, hogy zárószavazás előtti módosító javaslat elfogadásával teremtsék meg a törvény szövegének koherenciáját, és tegyék egyértelművé, hogy a vérszerinti szülő élettársa örökbefogadhatja a pár által közösen nevelt gyermeket.

A hatályos jogszabályok csak házastársak esetén teszik lehetővé, hogy az egyik fél korábbi párkapcsolatából származó gyermekét a szülő partnere örökbefogadja. Ennek a diszkriminatív szabálynak az az eredménye, hogy hiába neveli együtt a pár hosszú éveken keresztül a gyermeket, a gyermeket mégis csak az egyik őt nevelő szülőhöz köti törvényes kapcsolat. Az új Polgári Törvénykönyv tervezetének kiemelt alapelve, hogy „elfogadja és részben a szabályozási körébe vonja az ún. tényleges családi kapcsolatokat”. Ha azonban, a törvény továbbra sem teszi lehetővé a partner gyermekének örökbefogadását, maga is hozzájárul a rendezetlen családi kapcsolatok terjedéséhez. Hiába nevelkedik a gyermek akár hosszú éveken keresztül a nem házas szülők felügyelete alatt, a vérszerinti szülő akadályoztatása (megbetegedése, elutazása) esetén az élettárs még a gyermekkel kapcsolatos legegyszerűbb ügyet sem intézheti el, mivel nem minősül a gyermek hozzátartozójának. További probléma, hogy a vérszerinti szülő halála vagy a kapcsolat felbomlása esetén a gyermeket hosszú időn keresztül nevelő szülő kirekesztődhet a gyermek életéből, a gyermek állami gondozásba kerülhet. Hiába szeretne a pár az ilyen helyzetekre felkészülni, azt a törvény nem teszi lehetővé, mivel megtiltja az élettársak számára a partner gyermekének örökbefogadását.

Álláspontunk szerint a gyermek érdekeit mindenképpen az szolgálja, ha mindkét őt nevelő szülőhöz jogi kapcsolat fűzi. Ez az álláspont tükröződik a strasbourg-i Emberi Jogok Európai Bírósága 2007. december 13-án kelt, *Emonet és mások kontra Svájc* ügyben hozott ítéletében. A Bíróság megállapította, hogy Svájc azon gyakorlata, hogy egymással házassági kötelékben nem álló párok (élettársak) számára nem teszi lehetővé a partner gyermekének örökbefogadását, sérti az Európai Emberi Jogok Egyezményének 8. cikkelyét, amely védi a magánélethez és a családhoz fűződő jogot. A Bíróság érvelése szerint a 8. cikkely védelme „nem korlátozódik a házasságon alapuló családi kapcsolatokra, hanem magában foglalja az olyan *de facto* családi kapcsolatok is, ahol a felek házasságkötés nélkül élnek együtt”. Svájc azon védekezésére, hogy a felek elkerülhették volna a felmerült problémát, ha megházasodnak, a Bíróság így reagált: „nem a nemzeti hatóságok feladata, hogy az érintettek helyett eldöntsék milyen formában kívánják közös életüket leélni.” Mindezek alapján a Bíróság megállapította, hogy „a panaszosok családi életének tiszteletben tartása azt kívánta volna, hogy mind a biológiai, mind a szociális körülményeket figyelembe vegyék. ... Ezen tényezők figyelmen kívül hagyása az összes érintett kívánságának ellent

mondott, és végeredményben senkinek az érdekét sem szolgálta.” Ugyanez az álláspont tükröződik az aláírásra 2008. november 27-én megnyitott új *Gyermekek örökbefogadásáról szóló európai egyezmény* iránymutatásaiban is: az egyezmény 7. cikkelyének (2) bekezdése lehetővé teszi az örökbefogadás megnyitását a házasságon kívüli stabil párkapcsolatban élő különböző és azonos nemű párok számára is.

Az új Polgári Törvénykönyvről szóló törvényjavaslat kilenc ponton állapít meg szabályokat a partner gyermekének örökbefogadására vonatkozóan. Miután a módosító javaslatot benyújtó képviselők javaslatuk egy részét visszavonták, ennek eredményeképpen a törvényjavaslat módosító javaslatokkal korrigált szövege jelenleg nyolc helyen tartalmazná az élettársakra vonatkozó szabályokat, egy helyen pedig nem. A koherens szabályozás megteremtésé érdekében szükség van a 3:128. § (2) bekezdésének kiegészítésére az élettársakra vonatkozó rendelkezésekkel.

Bízunk benne, hogy miután a parlamenti vita során mind az előterjesztő, mind az érintett bizottságok következetesen támogatták a módosító javaslat eredeti formában való elfogadását, a fenti tartalmú zárószavazás előtti módosító javaslat elfogadása nem fog akadályokba ütközni, és ezzel Magyarországon is megteremtődik az élettársak számára a partner gyermeke örökbefogadásának lehetősége.

Budapest, 2009. április 6.

Gosztonyi Géza, igazgató
Budapesti Szociális Forrásközpont

dr. Pardavi Márta, társelnök
Magyar Helsinki Bizottság

Steigler Sándor, ügyvivő
Magyar LMBT Szövetség
(6 tagszervezet)

Tóth Györgyi, elnök
Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség
(45 tagszervezet)

dr. Kárpáti József, ügyvezető kurátor
Másság Alapítvány

Simon Éva, programvezető
Társaság a Szabadságjogokért